

MKF – MEĐUNARODNA KLASIFIKACIJA FUNKCIONISANJA, NESPOSOBNOSTI I ZDRAVLJA

ICF - INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF FUNCTIONING, DISABILITY AND HEALTH

Olivera Radulović

INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE NIŠ

SZO je svoje ciljeve za 21. vek usmerila na zdravlje i njegovo očuvanje. U tom kontekstu, 2001. g. izdala je knjigu *Međunarodna klasifikacija funkcionisanja, nesposobnosti i zdravlja* (MKF), koja obuhvata sve aspekte ljudskog zdravlja, relevantne komponente vezane za zdravlje, kao i područja povezana sa zdravljem. Uz pomoć MKF-a može se proceniti zdravlje, kao i stanja vezana za zdravlje, sa svim zdravstvenim okolnostima, tako da MKF ima univerzalnu primenu.

Najvažnija uloga MKF-a je da osigura jedinstven i standardizovan jezik i okvir za opis zdravlja i zdravstvenog statusa. Ona, takođe, definiše komponente zdravlja i neka stanja vezana za zdravlje (kao što su obrazovanje i rad).

Zdravstvena i područja vezana za zdravlje, koja su uključena u MKF, opisana su kroz 2 osnovne liste: Funkcije i strukture tela i Aktivnosti i učestvovanje. Kao i u ostalim klasifikacijama SZO, koristi se standardizovani jezik koji omogućava uvid u zdravlje širom sveta, u različitim naučnim disciplinama.

MKF klasifikacija je komplementarna sa MKF-10, pa se preporučuje njihovo uporedno korišćenje. MKB-10 pruža „dijagnozu” bolesti, oštećenja ili drugih zdravstvenih stanja, a ta se informacija dopunjuje informacijama dobijenim iz MKF-a. MKF se ne bavi etiologijom, već u svrhu olakšavanja proučavanja determinanti zdravlja ili faktora rizika uključuje listu faktora okruženja koja opisuje kontekst u kome osobe žive. Na taj način, informacije o dijagnozi, zajedno sa informacijama o funkcionisanju, osiguravaju jasniju sliku o zdravlju ljudi pojedinačno, kao i o zdravlju čitavih populacija.

MKF klasifikacija je namenjena različitim strukturama i različitim sektorima. Može biti od velike koristi u zdravstvenoj politici, za poboljšanje kvaliteta rada i procenu ishoda u različitim kulturama. Specifične svrhe MKB-a su sledeće:

- osiguravne naučne baze za razumevanje i proučavanje zdravlja i stanja, ishoda i determinanti povezanih sa zdravljem;
 - opisivanje zdravlja i stanja koja su vezana za zdravlje, čime povezuju zdravstveni profesionalci, istraživači, osobe koje kreiraju javno-zdravstvenu politiku, kao i osobe sa invaliditetima;
 - omogućavne upoređivanja podataka između država, zdravstvenih disciplina i vremensko praćenje pruženih usluga;
 - omogućavne jedinstvenog načina šifriranja u zdravstvenom informacionom sistemu.
- MKF se može primenjivati na različite načine:
- kao statistički instrument za prikupljanje i čuvanje podataka (u populacionim studijama i istraživanjima, kao i u informacionim sistemima);

Adresa autora: Olivera Radulović, Institut za javno zdravlje Niš, Bulevar dr Zorana Đinđića 50, 18 000 Niš, Srbija;
E-mail: nuna0203@gmail.com

Rad primljen: 22. 10. 2013. Rad prihvaćen: 23. 10. 2013. Elektronska verzija objavljena: 30.12.2013.

www.tmg.org.rs

- kao istraživački instrument za merenje rezultata, merenje kvaliteta života i faktora okruženja;
- kao klinički instrument za procenu potreba i izbor odgovarajućeg lečenja kod specifičnih stanja, procenu profesionalne sposobnosti, za rehabilitaciju i evaluaciju;
- kao instrument u socijalnoj politici – u planiranju zdravstvenog osiguranja i kreiranju i primeni socijalne politike;
- kao instrument u obrazovanju – u izradi nastavnog programa za studente medicine i podizanju svesti o preduzimanju odgovarajućih akcija u zajednici.

MKF se primenjuje u različitim sektorima, kao što su: zdravstveno i socijalno osiguranje, rad, obrazovanje, ekonomija, socijalna politika i opšte zakonodavstvo.

MKF je odgovarajući instrument za sprovođenje prihvaćenih međunarodnih ljudskih prava, evaluaciju sprovođenja zdravstvene zaštite i za populaciona istraživanja, na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

MKF omogućava konceptualni okvir za informisanje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, uključujući prevenciju, promociju zdravlja, saradnju sa društvenim okruženjem, čime se podstiče pružanje socijalne pomoći. Primenjuje se i za analizu organizacije zdravstvene zaštite, pre svega u domenu evaluacije i formiranja buduće zdravstvene politike.

MKF se sastoji iz 2 dela, od koja svaki ima 2 komponente:

1. deo – Funkcionisanje i nesposobnost/invalidnost:
 - a) Funkcije i strukture tela
 - b) Aktivnosti i učešće.
2. deo – Kontekstualni faktori:
 - a) Faktori okoline
 - b) Lični činioci.

Funkcije i strukture tela podrazumevaju fiziološke funkcije i anatomske delove tela, kao i probleme u telesnoj funkciji ili strukturi.

Aktivnosti i učešće podrazumevaju izvršavanje određenih zadataka i uključenost u životne situacije, kao i ograničenje učešća i problema koje pojedinac može imati pri uključivanju u životne situacije.

Kontekstualni faktori definišu način života svakog pojedinca.

Faktori okoline mogu biti individualni (podrazumevaju osobine neposrednog okruženja svakog pojedinca, kao što su: porodica, radno mesto i škola) i društveni (formalne i neformalne društvene strukture).

Lični činioci podrazumevaju osobine koje nisu deo zdravstvenog stanja pojedinca. To su pol, rasa, starost, način života, navike, socijalno poreklo, obrazovanje, zanimanje, karakter, ukupni model ponašanja itd.

Svaka od ovih komponenti može se iskazati na pozitivan i negativan način. Svaka komponenta sastoji se od različitih područja, u okviru kojih su kategorije koje su jedinice za klasifikaciju. Zdravstveni status neke osobe se definiše izborom šifre odgovarajuće kategorije ili izborom šifri koje su uz pridružene atribute (to su brojeke koje bliže određuju veličinu funkcionisanja ili smanjene radne sposobnosti u toj kategoriji ili na koji način neki faktor iz okruženja deluje kao olakšica ili prepreka).